



Donderdag

den 12 December.

PARIJS den 9 december.

De zitting der Wetgevende Vergadering leverde heden niets meldenswaardigs op.

— De Minister van Financien is gemagtigd den 23 dezer over te gaan tot den verkoop, met concurrentie en in het openbaar, bij verzegelde inschrijvingsbiljetten, van 1,543,547 francs 5 per cents renten en van 493,217 francs 3 per cents renten, afkomstig uit de spaarkassen en van den Lyonschen spoorweg. De verkoop zal geschieden aan de maatschappij welke voor iedere soort van fondsen den hoogsten prijs, behoudens het minimum door den Minister te stellen, zal hebben geboden. De toestand der schatkist heeft de Regering veroorloofd dezen verkoop, waartoe zij bij de wet van 18 mei 1850 was gemagtigd, tot nu toe uit te stellen, maar de staat van zaken, met name de verhooging van het effectief des legers, maakt dien verkoop thans noodzakelijk. De betaling zal in vijf termijnen geschieden, te weten: acht dagen na de toewijzing, op 25 januarij, 25 februarij, 25 maart en 25 april aanstaande, telken male 20 per cent.

— De stad Toulon en het geheele departement der Var zijn weder dooreene nieuwe zamenzwering bedreigd, welke gelukkig in tijds is ontdekt. Het in hechtenis nemen van zekeren Méaly heeft tot de ontdekking geleid. De zaamgevoorenen vormden een geheim genootschap onder den naam van *den Berg* en dat geheel op militaire wijze was georganiseerd. Bij de toetreding werd de afgeging geëischt van eenen eed, welke niets dan bloed, wraak en dood ademde. Vele arrestaties hebben reeds plaats gegrepen.

— In de afgelopen week werd in het *Café Anglais* alhier een luisterrijk feest gevierd; het volgende gaf daartoe aanleiding: Eenigen tijd geleden besloot een procureursklerk, die zeer gezien was bij zijn patroon, maar weinig uitzicht had ooit zelf eene betrekking te kunnen bekomen, in het nieuwe Eldorado zijne fortuin te gaan beproeven. Hij vertrok met het eerste schip het beste, en zijne beminde, eene jeugdige modemaakster, zou hem weldra volgen, om dan alles bij hare komst gereed te vinden. Maar nauwelijks was de klerk in Californië aangekomen, of hij zag duidelijk dat het goud daar niet voor het opscheppen lag, zoo als men verhaald had, maar dat er veel meer vereischt werd om rijk te worden. Een der rijkste kolonisten, die tot de eersten behoord had welke in Californië waren gearriveerd, lichtte den nieuw aangekomene nopens den waren staat van zaken in. „Gij zult misschien twaalf jaren hard moeten werken,” zeide deze, „en dan zult gij het vierde nog niet hebben bekomen van hetgene ik in de zes eerste maanden na mijne aankomst in dit Land opzamelde; door dat gelukkig begin, doe ik thans uitmuntende zaken, en er zou niets aan mijn geluk ontbreken, wanneer ik slechts eene vrouw, eene levensgezellin bezat!” De klerk verhaalde, dat zijne aanstaande echtgenoot weldra zou aankomen, en dacht daarbij met bezorgdheid hoe hij voor haar en zichzelf het noodige zou bekomen in een Land waar alles zoo duur was. Weinige dagen later kwam de modemaakster aan, en de rijke kolonist, die bij de ontzending tegenwoordig was, vroeg den klerk of deze hem dat meisje als vrouw wilde afstaan. De klerk meende eerst dat zulks scherts was, maar, toen de kolonist hem vroeg hoe veel hij gehoopt had bijeen te zullen garen, en op het vernemen dat zulks 200,000 francs was, deze som den klerk voor de vrouw geboden had, met bijvoeging dat hij alsdan naar Parijs kon wederkeeren en daar meisjes in overvloed zou vinden, zag de klerk dat alles welgemeend was. De klerk overwoog, het oordeel van het meisje werd ingeroepen, en het gevolg was, dat de procureursklerk met zijnen schat herwaarts keerde, waar hij nu zijne vroegere makkers luisterrijk onthaalde, die in de opgewondenheid der feestvreugde allen het plan vormden met eene aanstaande echtgenoot naar het goudland te trekken, in de hoop daarvoor een even goeden prijs te maken als hun makker.

— Twee dagen geleden is alhier een buitengewoon courier uit Madrid aangekomen met dépêches van de Koningin van Spanje voor den heer *Mon*, wien de portefeuille van financien zou worden aangeboden. Men verzekert, dat de heer *Mon* heden van hier naar de Spaansche hoofdstad zal vertrekken.

— Te Madrid was men, volgens schrijven van daar van den 4 dezer, verwonderd, dat het Ministerie het stilzigen nog bleef bewaren nopens de ministeriële crisis. Men vreesde dat de heer *Sejas Lozano* niet berekend zou zijn voor de aanvaarde betrekking, en hoopte nog altijd, dat de heer *Mon* de portefeuille van hem zal overnemen. De nieuwe Minister van Financien zou in de schatkist een te kort van 400 millioenen realen hebben ontdekt.

KEULEN den 10 december.

Het Stadhouderschap te Rendsburg heeft den 8 dezer eene proclamatie uitgevaardigd, volgens welke *von Willisen* het opperbevel heeft nedergelegd en het aan *von der Horst* overgaat. *Von Willisen* is bereids te Altona aangekomen.

Beide die generaals hebben dagorders aan het leger uitgevaardigd. In die van *von der Horst* wordt het vertrouwen geuit dat de Sleeswijk-Holsteinsche krijgslieden hunne regtvaardige zaak met eere, en zonder voor de dreigende gevaren te wijken, ten einde brengen zullen. Men zegt dat die generaal het opperbevel onder de voorwaarde aanvaard heeft dat hij niet steeds vooraf het Stadhouderschap over iedere verrigting behoeft te raadplegen, maar zelfstandig, ofschoon altijd verantwoordelijk, zal kunnen handelen.

De *Gefion* is den 8 dezer te Bremerhaven voor anker gekomen.

In den nacht van 6 op 7 dezer heeft, volgens te Altona ontvangen bericht, bij Flekkebye een gevecht plaats gehad, in hetwelk de luitenant *Vagt* uit Wurtemberg gesneuveld is, maar daarentegen 21 Dennen gevangen gemaakt zijn.

— De generaal *von Boddien*, vleugel-adjudant des Konings van Pruisen, is sedert den 6 dezer te Frankfort, om pogingen tot vereffening der Keur-Hessische zaken aan te wenden. Intusschen verzekert men dat de Keurvorst, na kennisneming van den uitslag der Olmutzer conferentien, weder minder tot inschikkelijkheid geneigd en *Hassentun's* invloed op hem weder gestegen is. Bij

het garnizoen der Frankforter bezetting zijn ernstige maatregelen genomen tot voorkoming van de rustverstoring, die telkens uit de onderlinge twisten der troepen ontstond.

De Pruisische minister van koophandel *von der Heydt* heeft eene circulaire aan de kamers van koophandel gericht, waarin hij haar gevoelen vraagt over den door hem gewenschten maatregel dat, tot waardiger viering van de zon- en feestdagen, gedurende de voor- en namiddag-godsdienst de stations der telegraphen en de postkantoren gesloten zullen zijn, en geene dépêches of brieven aangenomen, afgegeven of besteld zullen worden. Dit voorneemen vindt bij verscheiden dier kamers groote bezwaren.

— De Regeringen van Beijeren en Wurtemberg zijn, zegt men, met den uitslag der conferentien te Olmutz niet tevreden, en zullen hare vijandige stelling in de vrije conferentien te Dresden volhouden. Hannover toont een beteren geest, en wil alles aanwenden om rust en eendragt in Duitschland te herstellen. Niet de minister *von Manteuffel*, zoo als eerst gemeend was, maar de graaf *von Alvensleben* zal denkkelijk namens Pruisen deel aan die afvensentien nemen.

In weêrwil der vreedzame vooruitzichten, door de Olmutzer conferentien geopend, duren de troepenbewegingen in Oostenrijk voort, en worden vooral de Opper-Silezische grenzen sterk bezet. Eene menigte Croaten is weder van Weenen naar Bohemen gerigt.

De Keizer van Oostenrijk heeft den geheimraad *Karl von Kubeck* tot voorzitter van den Rijksraad benoemd, de werkzaamheden van welk collegie, volgens de voorschriften der Staatsregeling, daarin bestaan moeten dat het de Kroon en het Uitvoerend Bewind ter zijde moet staan en in alle gevallen van raad dienen, wanneer die ingeroepen wordt.

In Oostenrijk is de censuur, ofschoon onder een verbloemen naam, in niet geringe mate hersteld en de verkoop van een aantal dag- en weekbladen op gestrenge straf verboden. Ook ziet men met den aanvang des volgende jaars eene aanzienlijke verhooging van de port der dagbladen te gemoet.

's GRAVENHAGE den 10 december.

Bij Koninklijk besluit van den 7 dezer is aan den heer *J. J. Alberda*, op zijn verzoek, een eervol ontslag verleend als ontvanger der registratie voor de burgerlijke acten te Leeuwarden, en zulks behoudens zijne aanspraak op pensioen; zijnde voorts in zijne plaats benoemd jonkh. *H. van Andringa de Kempener*, thans ontvanger der registratie voor de geregelijke en administratieve acten te Leeuwarden; terwijl de belooning, toegekend voor het stellen van den tweeden stempel voor het buitengewoon zegel te Leeuwarden, is ingetrokken.

Bij Koninklijk besluit van dezelfde dagteekening is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Krommenie, de heer *C. de Wilde*, thans ontvanger te Heumen in Gelderland.

Bij besluit van den 7 dezer heeft *Z. M.* goedgevonden: aan *D. M. van Kelckhoven*, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleen als secretaris der gemeente Moergestel, en aan *B. P. van Dalen*, op zijn verzoek, eervol ontslag te verleen als secretaris der gemeente Hengstdijk, en in zijne plaats als zoodanig te benoemen *K. Schadde van Dooren*, secretaris der gemeente Ossensisse.

Bij Zijner Majesteits besluit van den 28 november II. is de heer *Ch. Landré*, tot dusverre vice-consul te Baijonne, benoemd tot consul aldaar.

— De gewone audientie van den Minister van Financien zal donderdag den 12 dezer, die van den Minister van Marine vrijdag den 13 dezer en die van den Minister van Oorlog den 17 dezer geen plaats hebben.

— Bij den Minister van Financien is, onder het postmerk 's Gravenhage, van den 6 dezer, eene som van vier gulden ten behoeve van 's Rijks schatkist ontvangen.

— Gisteren is een detachement kavalerie, bestaande uit een wachtmeester en drie manschappen, van hier naar Naaldwijk vertrokken, om gedurende den winter als hulpmarchaüssée in het kanton van dien naam dienst te doen.

Staten-Generaal.

TWEDE KAMER. — Zitting van dinsdag 10 december.

In deze zitting zijn de beraadslagingen over de ontwerpen der begrotingswetten voor 1851 voortgezet.

De heer *van der Veen* heeft bezwaren tegen de begroting, vooral zoo lang geene uitvoering is gegeven aan art. 122 der Grondwet, wegens de wet op de comptabiliteit. Vooral dringt hij aan op de invoering van een beter belastingstelsel, en inzonderheid van eene belasting op het inkomen. Hij zal uit dien hoofde tegen de verlenging der bestaande middelen voor langer dan zes maanden stemmen.

De heer *Zijlker* verlangt ook verdere besparingen, zonder dat hij die kleingeestig wenscht te zien uitgevoerd of toegepast. Hij dringt echter, aan den anderen kant, aan, dat men onbekrompen zij in de kosten tot aanleg van wegen, kanalen en rivieren, tot bevordering van landbouw, handel en nijverheid. Hij behoudt zich zijne stem over de verschillende hoofdstukken voor, doch dringt mede met nadruk aan op eene herziening van het belastingstelsel.

De heer *de Poorter* zal over de middelen minder zijn gevoelen ontwikkelen, doch wat de uitgaven aangaat, kan hij niet toegeven dat er genoeg bezuinigd is. Hij gaat de onderscheiden hoofdstukken na om te doen zien, dat er nog veel kan worden gedaan.

De heer *Hoffman* herinnert wat er in het vorig jaar, bij de optreding van het tegenwoordig Ministerie en bij de beraadslagingen in de Kamers, over de begrotingswetten voor 1850 is gezegd en voorgevallen. Daaruit blijkt, dat het Ministerie toegezegd heeft, dat het veel wenschte te bezuinigen en te reorganiseren; dat dit in vele takken der administratie noodzakelijk gevorderd werd; dat echter de tijd, om die ontwerpen ten uitvoer te leggen, vóór het einde van het jaar 1849 te kort was; dat men de begroting aannam als eene creditwet, en dat het Ministerie verklaarde in den loop des jaars aan zijne ontwerpen gevolg te zullen geven. Hij herinnert daarbij tevens de verklaringen, die de voorstanders van het Ministerie destijds hebben afgelegd. Het kan dan ook niet bevreemden, zegt de spreker, dat, na al die beloften en toezeggingen, de beschouwing van het gezamenlijke cijfer der thans aangeboden begroting bij velen een gevoel van teleurstelling heeft opgewekt. Maar hoe groot moest die teleurstelling niet worden nu het Ministerie in de memorie van beantwoording te kennen gegeven heeft, dat, buiten de regterlijke inrigtingen, de rij der groote bezuinigingen is gesloten. Hij heeft die hooggespannen verwachting van dit Ministerie nooit gedeeld, maar hij kan zich zeer goed voorstellen, in welk eenen moeilijken toestand zich nu velen bevinden, die vroeger aan deszelfs woorden vertrouwen geschonken hebben. Hij verklaart, dat het vorig Ministerie, ten opzichte der vereenvoudigingen, zijne verwachting overtroffen en dat het inderdaad zeer doelmatige bezuinigingen tot stand gebracht heeft. Bij de beschouwing der begroting, heeft hij steeds een hoofdeuk ter zijde gesteld, dat zonder emancipatie

voor geene vermindering vatbaar is: het is dat voor de nationale schuld. Rekenet hij nu dat hoofdstuk op 55½ millioenen en 5½ millioenen voor pensioenen en wachtgeld, dan moeten alle bezuinigingen op de overige 31 millioenen verkregen worden. Nu heeft hij steeds gemeend, dat een Ministerie, dat 1½ millioen zou kunnen bezuinigen, zich hoogst verdienstelijk zou maken jegens het Vaderland. En nu heeft het vorig Ministerie die verwachting overtroffen. Het heeft eene bezuiniging van 18 ton tot stand gebracht en het zou nog op den weg van vereenvoudiging zijn voortgegaan en nog grotere uitkomsten verkregen hebben. Hij is alzoo niet te leure gesteld door het cijfer der bezuinigingen, die door het vorig Ministerie zijn verkregen, maar wel door de verhooging van het cijfer der begroting door het tegenwoordig Ministerie. Hij moet verklaren, dat hij eene verhooging van het cijfer der begroting voor 1851 met f 200,000 niet had verwacht; zoodat inderdaad de gunstige invloed van het aangekondigd stelsel van bezuiniging blijkt eene droegrede geweest te zijn. Nagaande wat er door dit Ministerie is verricht en wat het heeft nagelaten, dan is hij gezind verzachtende omstandigheden voor hetzelfde aan te nemen, mits zij dan ook voor al de Ministers zullen gelden, te meer omdat en de voordragt en de gave aanneming van het 5de add. art. van de Grondwet onder de zongenaamde maatsche buijen heeft plaats gehad. Bovendien wordt er thans bijna geen andere uitweg gelaten, dan de goedkeuring der begroting. In 1847, toen de begroting, uit verschillende oorzaken, een heftigen tegenstand, ook van den tegenwoordigen Minister van Justitie, ondervond, was er tijd om door eene afstemming nog groote veranderingen in de begroting te brengen. Doch die weg is gesloten, wanneer eene begroting, gelijk nu, in december wordt behandeld. Het kan, zijns inziens, wel grond tot overweging geven, of het niet noodzakelijk was, dat artikel der Grondwet, nopens de aanbidding der begroting, in het begin eener Zitting, te wijzigen, want op deze wijze zal de Verteenwoordiging zich telkens op het einde van het jaar verplicht vinden eene begroting aan te nemen, of, indien de Kamer niet eensstemmig mogt denken met het Ministerie, zou zij tot het uiterste middel, de afstemming eener geheele begroting, kunnen komen, hetgene tot bedenkelijke gevolgen aanleiding zou kunnen geven. Hoezeer hij nu nooit tot de zongenaamde Ministeriële partij heeft behoord, zoo moet hij toch verklaren, dat, indien hem de vraag gedaan werd, of hij door afstemming der begroting den val van het tegenwoordig Gouvernement zou wenschen te veroorzaken, hij daarop volmondig *neen* zou antwoorden. Hij heeft wel van dit Ministerie geen groote verwachtingen gehad, doch hij ziet toch van hetzelfde te gemoet de aanbidding der organieke wetten, uit het add. art. 5 voortvloeiende; de volledige uitvoering en toepassing der grondwettelijke bepalingen. Het stelsel, onlangs door den Minister van Justitie verdedigd, dat aan elk nieuw optredend Ministerie twee jaren zou moeten worden gegund tot de aanbidding der organieke wetten, acht hij in strijd met de letter en met den geest der Grondwet. Het hooger cijfer der begroting zal hem ook niet leiden ditmaal de geheele begroting te verwerpen. Hij wil geen hinderpaal leggen tegen het tot stand brengen der organieke wetten. Hij zal alzoo voor de begroting stemmen, behoudens de aanneming van zoodanige amendementen, die hem doelmatig mogten toeschijnen. Onder anderen komt het hem voor, dat de uitgaven voor de verbetering der rivieren in eene afzonderlijke wet te huis behooren. Hij zal mitsdien geen votum van vertrouwen verleen, doch een votum van noodzakelijkheid uitbrengen.

De heer *van Zuylen van Nyevelt* gaat in eene uitgebreide rede, die een diepen indruk maakte op al de leden der Kamer, na: 1º) wat hem bewogen heeft, tot hiertoe het Ministerie te ondersteunen; 2º) wat er gebeurd is, dat hem zou kunnen leiden van gedragslijn te veranderen, en 3º) of er in deze begroting voldoende redenen te vinden waren, om het vertrouwen aan het Ministerie te doen weigeren? Hij ziet daarbij met zelfvoldoening terug op de ondersteuning die hij het Ministerie verleend heeft. Hij vestigt een blik op hetgene gedurende de laatste drie jaren hier te Lande is voorgevallen. Hij doet daarbij uitkomen, dat de Ministerien, die sedert dat tijdstip zijn ontstaan, met groote moeilijkheden hebben te kampen gehad, omdat de tegenkanting van eene partij vooral gerigt is tegen de *instellingen zelve*. Hij beantwoordt de vraag, of het tegenwoordig Ministerie aan alle verwachtingen reeds heeft beantwoord, niet onvoorwaardelijk toestemmend, doch vraagt, of alle verwachtingen wel even *billijk* zijn geweest. Hij erkent, dat het vorig Ministerie in vele opzichten onbillijk is bejegend, vooral wanneer men het gebrek aan ijver en werkzaamheid heeft ten laste gelegd. Hij meent zich daaraan niet schuldig te hebben gemaakt, maar mocht hij het gedaan hebben, dan neemt hij zijne woorden terug. Hij zou aan de toenmalige Ministers de hulde van onmiskenbare verdiensten en talenten niet willen onthouden, doch beschouwt alsnog, dat hunne ontwerpen niet overeenkomstig waren met eene getrouwe nakoming der Grondwet. Maar indien men onbillijk geweest is jegens het eene Ministerie, kan dit dan nopen, thans eene andere onbillijkheid te begaan? Hij verklaart, dat hij wel verwachtingen gekoesterd heeft en daarop nog vertrouwt, doch die strekken zich niet uit tot zeer aanzienlijke bezuinigingen. Hij wijst op hetgene er in de afgelopen Zitting is tot stand gebracht, op de organieke en andere wetten en leidt daaruit af, dat wij uit den provisionelen toestand zijn geraakt en dat er groote schreden zijn gedaan op den weg tot vestiging en bevestiging van het stelsel der constitutionele Monarchie. Wat de begroting aangaat, toont hij aan, dat er eene som van f 512,000 aan buitengewone uitgaven op de begroting voorkomt, en dat, wanneer men daarvan aftrekt de f 200,000, die het eendcijfer der begroting voor 1851 hooger is dan voor 1850, er dan nog eene besparing overblijft van ruim f 300,000, die op andere posten der begroting zijn uitgeworpen. Hij acht het onbegrijpelijk, dat sommigen, die letten op hetgene er bereids is geschied, thans nog van besparing van ettelijke millioenen kunnen gewagen. Bij deze gelegenheid geeft hij ook te kennen, dat hij den grooten maatregel van 1844 (het uitschrijven der leening van 127 millioenen) in der tijd heeft verdedigd en deze de grondslag der verbetering van onze finantiële toestand is geweest. Hij dringt er op aan dat men wel hedenken, dat, als de begroting wordt afgestemd, het Ministerie zou vallen, waardoor nieuwe onzekerheid en nieuw onophoud zou geboren worden. Daartoe meent hij niet te kunnen medewerken. Hij vindt in de tegenwoordige omstandigheden geen vrijheid de vaan te verlaten; hij blijft de rigting volgen, die, zijns inziens, die van het Ministerie is, namelijk: geene volkssoevereiniteit, geene democratie, geen algemeen stemrecht, maar de handhaving der constitutionele Monarchie, de uitvoering der Grondwet, niets meer, maar ook niets minder.

De heer *Reinders* weidt uit over het niet bestaan van een evenwigt tusschen ontvangsten en uitgaven, zoodat alleen door de opneming van het wisselvallig batig slot der O. I. geldmiddelen de raming komt te sluiten. Hij dringt ook aan op meerdere vereenvoudiging van onze, zijns inziens, veel te weelderige Staatshuishouding, en zal bij de verschillende hoofdstukken, die hem daartoe stof geven, nader zijn gevoelen kenbaar maken.

De heer *Groen van Prinsterer* stelt zich vooral ten taak vele der stellingen, door de heeren *Bachene* en *van Zuylen* ontwikkeld, te beantwoorden, wier aanvallen hij hevig en sterk noemt. De eerste heeft gesproken van den constitutionelen zin van het Ministerie; hij vraagt of daartoe ook behoort gebrek aan publiciteit. Diezelfde spreker gewaagde ook daarvan, dat de Ministeriële partij was de meest Nationale partij. Hij antwoordt dat de partij, door hem vertegenwoordigd, de meest Nationale kan genoemd worden, en dat er zij die beweren dat de Ministeriële partij anti-Nationaal is. Voorts zeide die spreker dat hij moede was van de politieke theorien en algemeene beschouwingen. De heer *Groen* gelooft dit zeer gaarne, want het is een algemeen verschijnsel dat de partij, die meesters wordt, altijd spoedig afkeerig wordt van theorien, en alleen verlangt de particuliere beschouwingen op den voorgrond te brengen, die door de meerderheid ondersteund worden. Hij schrijft die moedeloosheid ook toe aan de vrees voor de ontwikkeling en toepassing van de eigen beginselen. Wat nu betreft de rede van den heer *van Zuylen*, over het uitnemend talent daarbij ten toon gespreid kan geen verschil bestaan; hij erkent dit volmondig; hij zal, aan anderen overlatende om verschillende be-

schouwingen van dien spreker meer bepaald te beantwoorden, zich nu slechts bepalen bij enkele punten, die onder eenen inderdaad verpletterenden indruk door dien redenaar zijn uiteengezet. Hij meent dat de spreker tegen hem en zijne partij in hooge mate onbillijk en onregtvaardig is geweest, met betrekking tot zijnen uitslag over de wenschen en bedoelingen der partij ten opzichte der Grondwet, en waarbij hij die partij heeft afgeschilderd als onoprecht en met slowheid er op uit zijnde de bestaande orde van zaken te willen ondermijnen, niet-tegenstaande de meermalen herhaalde betuiging dat zij de Grondwet wenscht te behouden. Men mag de riging dier partij veroordeelen, met haar verschillen, maar niet de eer onthouden dat zij met openhartigheid en open vizier te werk gaat. Ook met opzigt tot de Grondwet heeft zij met duidelijkheid te kennen gegeven als haren wensch: naleving, ontwikkeling en ook, waar noodig, verbetering der Grondwet; dat is in allen opzichte constitutioneel, en kan niet genoemd worden een strijd tegen de Grondwet, tegen de instellingen van 1848 of tegen de bestaande orde van zaken; voor de ontwikkeling, de verbetering der Grondwet is die kiem gelegd in die Grondwet zelve (art. 136). De bewering, zegt de spreker, dat onze beginselen in geen enkelen Staat van toepassing zouden zijn, noemt hij eene magtspreuk, want de eenvoudige waarheden, door den spreker en zijne partij uiteengezet, zijn in alle Staten toegepast geweest en eerst miskend na de Revolutie, terwijl toch ook de instellingen van de laatste 60 jaren niet dat eigenaardig kenmerk van onveranderlijkheid dragen. De opgemerkte verandering van den titel der partij (Constitutioneel in plaats van anti-Revolutionair) moet den redenaar uit Ruurlo niet zoo zeer bevreemd hebben; hij gelooft dat er weinig verschil tusschen de benamingen bestaat.

De opmerking, dat des sprekers partij door hare organen bij wege van coup d'état de Grondwet zou willen ter zijde schuiven, deed hem leed, omdat men toch wist of weten kon, dat, toen eenige bladen deswege eene onvoorzigtige uitdrukking deden, dit door de bladen der anti-revolutionaire partij openlijk werd gedesavouéerd. De beschuldiging dat, met het oog op het gebeurde in Hessen, de dwingelandij door ons in bescherming werd genomen, is mede ongegrond, want, zegt de spreker, wij hebben *Hassensflug* niet in bescherming genomen of eene lofrede op hem gehouden, maar verzocht dat men onpartijdig onderzoek zou doen, eer men voor waarheid aannam, wat de revolutionaire pers in Duitschland verspreidde; en wat de vergelijking van Hessen met een vroeger tijdperk onzer vaderlandsche historie betreft, zoo moge men eens onderzoeken wie in Hessen de hoofden der oppositie zijn, en als men na de ontwikkeling der Duitsche aangelegenheden daarover meerder licht zal hebben ontvangen, dan zal men tot de erkenning moeten komen dat de vergelijking van den opstand daar, met dien van onze vroegere geschiedenis, eene verregaande miskenning bevat van de eer en de verdiensten van het voorgeslacht. Er is gisteren ook niet gebleden wat er zij van dien sellen tegenstand, van dien geest van insubordinatie, waarvan de heer van Zuylen gewaagde. Die spreker heeft ook een beroep gedaan op en zich verheugd over den afloop der verkiezingen, en gezegd dat de Natie daardoor het zegel heeft gedrukt op de ministeriële politiek. Hij moet daartegen toch aanvoeren dat bij diezelfde verkiezingen de anti-revolutionaire partij, waar men zoo tegen kampt, van 1 tot 3 is geklommen. Nu tot de begroting komende, vraagt hij wat dit Ministerie heeft verricht, en dan is het antwoord eenvoudig: eene kies- en provinciale wet tot stand gebracht, eene hogere begroting aangeboden en het 5de additionele artikel der Grondwet ter zijde gesteld. De spreker bestrijdt hier de meening, dat er geene beloften zouden zijn gedaan; neen, geene beloften volgens notarieel contract, dit erkent hij, maar toch onbetwistbare beloften, ofschoon misschien onbewijsbare. Hij herinnert aan het gebeurde ten vorigen jare, aan de vreugdevuren der oppositie toen een toekomstig Bewind in het verschiep was, aan de verschillende redevoeringen, aan het wachwoord: *wacht op mijne daden*, aan de houding bij de overneming der begroting van het vorig Bewind; men schaamde zich die overname als het ware, doch men kon niet anders. Dat alles duidt genoeg aan dat eene andere gedragslijn werd verwacht, en, schoon er dan ook geene bepaalde beloften mogen zijn gedaan, men leefde toch te midden van beloften, in het land van belofte, gelijk men nu een tijdperk van teleurstelling is ingetreden. De spreker komt nu tot de vraag, welken invloed deze zijne beschouwingen zullen hebben op zijn oordeel over het budget? Zal hij verwerpen, medewerken om het Bewind te doen vallen? Neen, daarbij wordt niets gewonnen. Kunnen anderen meer doen? Ook niet, en bovendien, hij vindt uitnemend ontwikkeld de gronden door het Ministerie uiteengezet tegen overdreven bezuinigingen, in strijd met het belang des Vaderlands. Zijn wensch is dan ook dat de begroting eentemig worde aangenomen. Hij ontwikkelt vervolgens nog eenige beschouwingen voor de toekomst; hij wil dan meer inlichtingen over plan en beginselen, mindere afdaling in details, minder verwijzing naar toelichtende staten en tabellen, enz. Vooral dringt hij aan, wat de organieke wetten betreft, op partiële afdoening, anders is het eene onmogelijkheid, voor welk Ministerie ook; dat 5de add. artikel is echt revolutionair, alles overlatende aan de wet. Voorts wenscht hij den Minister meer hulp te verleenen in de vervaardiging der wetten; misschien dat de reorganisatie van den Raad van State daaraan dienstbaar zal kunnen worden gemaakt. Eindelijk zou hij ook wenschen, dat, even als in naburige Rijken, de wetten bij de Kamer, door voorloopige toetsing der beginselen, voorbereid werden, zonder voorafgaande mededeelingen; dan zou niet alleen een gemeen overleg, maar een nationaal overleg ontstaan. Ten slotte is hij van oordeel dat de ministeriële partij de Grondwetsherziening heeft bedorven door revolutionaire doordrijving. Die partij beseft thans zelve het gevaar der ontwikkeling van hare beginselen en wil nu komen tot een stelsel van revolutionair behoud. Hij vraagt den heer van Zuylen niet wat hij wil, maar wel: waarheen voeren uwe beginselen? en voegt er bij, dat deze geene Constitutionele Monarchie kunnen geven anders dan in schijn.

De heer *Bachiens* acht zich verplicht eenige stellingen des vorigen sprekers te rectificeren, welke hij niet, of niet zoo als deze ze aanvoerde, heeft gebesigd.

De heer *Hengst* verlangt meerdere bezuinigingen; hij zal nogtans de uitgaven aannemen, maar de middelen afstemmen, ten zij hij meerdere inlichtingen erlangt omtrent de hersiening van het belastingstelsel.

De heer *Schooneveld* ziet vooruit, dat de begroting, in weerwil der felle tegenkantingen, wederom met eene groote meerderheid zal worden aangenomen. Hij maakt eene vergelijking tusschen het vorig en het tegenwoordig Ministerie en komt tot het besluit, dat het vorige met onbillijke hardheid en onregtvaardigheid is behandeld, waaruit hij nut en leering wenscht getrokken te hebben, zoowel voor dit Ministerie als voor de Kamers. Hij is niet vijandig tegen het cijfer der begroting gestemd, maar vindt veeleer bezwaar in die hoofdstukken, welke bekrimpingen hem te groot toeschijnen.

De heer *Epey* zal de begroting waarschijnlijk goedkeuren, omdat zij hem in de overtuiging versterkt heeft, dat er een geest van aardsaamheid heerscht welke op den duur gunstig zal werken op den toestand van 's Rijks geldmiddelen. Hij ziet het nut niet in van grootere bezuinigingen op de regterlijke organisatie.

De heer *de Man* schetst de schadelijke gevolgen van de overdrijving, welke dikwerf bij de beaardslagen heerscht. Hij wederlegt eenige aanvallen welke tot het Ministerie zijn gericht, en bestrijdt met name de vergelijking, welke de heer van Hall heeft gemaakt tusschen de begrotingen van 1845, 1849 en 1850; deze verschillende begrotingen kunnen niet vergeleken worden, daar vroeger zoo vele bijzondere fondsen tot beaardslaging van uitgaven bestonden.

De beaardslagingen zullen morgen ochtend ten tien ure worden voortgezet.

— Naar aanleiding van art. 83 van het reglement van orde der Tweede Kamer, zijn de volgende voorgestelde wijzigingen in verschillende hoofdstukken der Staatsbegroting van uitgaven ingezonden:

Door de huishoudelijke Commissie: een nieuw artikel tusschen art. 6 en 7 van Hoofdstuk II: » buitengewone en noodzakelijke herstellingen aan de vergaderzaal en de meubelen der Tweede Kamer, f 7000;» benevens eene daarmede in verband staande kleine wijziging in art. 2.

Door den heer *Metman*, aanvulling van Hoofdstuk II met het volgend art. 27a: » Schadevergoeding aan de leden der voormalige Eerste Kamer van de Staten-Generaal, ingevolge het 2de additionele artikel der Grondwet. *Memorie.*»

En door den heer *Wintgens*, als amendement op Hoofdstuk V, art. 1, afd. XII, *Nationale Nijverheid*, in plaats van: » Art. 106. Premien en verdere tegemoetkomingen tot aanmoediging der onderscheidene takken van vischerij f 157,600;» — » Art. 106. Premien en verdere tegemoetkomingen tot aanmoediging der onderscheidene takken van vischerij f 172,000.»

's GRAVENHAGE den 11 december.

Bij besluit van den 10 dezer heeft Zijne Majesteit goedgevonden: 1^o, op het daartoe gedaan verzoek, de benoeming van den heer *Mr. G. N. Muller*, tot lid van de bij besluit van 9 november jl. benoemde speciale commissie voor een nader onderzoek naar de doelmatigheid en uitvoerbaarheid der indijking en droogmaking van de Lauwerzee, in te trekken, en 2^o, als lid in die commissie te benoemen den heer *D. M. Mellema*, lid der Provinciale Staten van de provincie Friesland.

Bij Koninklijk besluit van den 7 dezer is aan *F. R. Gringmuth*, onder-intendant der tweede klasse bij de militaire administratie van het leger in Oostindisch, zich thans met verlof te Dresden bevindende, op zijn daartoe gedaan verzoek, verleend een eervol ontslag uit de dienst, onder toekenning van pensioen en vergunning tot het dragen van de uniform van zijn vroeger corps.

— De gewone audientie van den Minister van Binnenlandsche Zaken zal op zaterdag den 14 dezer geen plaats hebben.

— Heden morgen had de plechtige ter aarde bestelling plaats van den heer *J. L. van der Smissen*, oud gepensionneerd kolonel van het Oostindisch leger, met rang van generaal, welke begrafenis met militaire eerbewijzen werd vergezeld; de trein werd geopend door een bataillon grenadiers, gecommandeerd door den majoor *Anemaet*; de slippers werden gedragen door vier generaals; achter den lijkwagen bevond zich de provinciale commandant en gouverneur der residentie, vele hoofd- en verdere officieren en detachementen van de bezetting dezer stad. Het corps muzikanten van het regiment grenadiers en jagers voerde bij afwisseling treurmarschen uit; de majoor der artillerie, de heer *de Bruin*, dankte heeren officieren en verdere manschap voor de laatste eer aan den overledene bewezen, daar diens beide zonen zich in dienst in Indië bevinden.

— Het *Bulletin de Paris*, van den 4 dezer, vestigt de aandacht op het jongste Koninklijk besluit, betreffende de vrije ontginning in onze Oostindische bezittingen, en op het aanzoek van den heer *van Vliet* tot concessie voor het daarstellen van spoorwegen op Java. Het juicht een en ander zeer toe, als geschikt tot de ontwikkeling van handel en nijverheid.

Staten-Generaal.

TWEDE KAMER. — Zitting van woensdag 11 december. In deze zitting is eene Koninklijke boodschap ingekomen, ten geleide van een ontwerp van wet, nopens de heffing van opcenten in Friesland.

De beaardslagingen over de begrotingswetten worden voortgezet. De heer *Westerhoff* zal vele hoofdstukken moeten verwerpen, doch wil geenszins, door de verwerping der geheele begroting, het Ministerie tot afstreding nopen. Hij houdt vol, dat er nog veel te bezuinigen overblijft en dat het Ministerie aan vele zijner toezeggingen niet heeft voldaan.

De heer *Baud* heeft in het breede nagegaan, 1^o, het finantieel karakter van het Ministerie, en 2^o, de houding van het Ministerie tegenover de Grondwet. Noch uit het eene, noch uit het andere oopunt is hij voldaan over de voorstellen en de verklaringen van het Ministerie. Ook hij is echter in geenen deele het stelsel toegedaan van eene onvoorwaardelijke verwerping eener geheele begroting. Hij zal elk hoofdstuk afzonderlijk beoordeelen, en toont vooral de noodzakelijkheid aan, om, bij de wisselvalligheid van een groot deel van 's Lands inkomsten, dat is, de koloniale bijdragen, voortdurend zuinigheid in het oog te houden. Hij voorziet de goedkeuring der begroting, hetgeen het Ministerie zal te danken hebben aan de inconsequentien van zijne vrienden en aan de grootmoedigheid van zijne bestrijders.

De heer *Borret* zal de begroting aannemen, doch spoort de Regering mede aan, om voortdurend zuinigheid te betrachten. Hij gelooft dat 's Lands belang vordert de spoedige vaststelling der organieke wetten, de invoering van vereenvoudigingen en besparingen, en de verbetering van het belastingstelsel, hetgeen door eene afstreding van het Bewind slechts zou worden verwaagd.

De heer *de Lom de Berg* wenscht de Regering niet te bemoeijlijken, doch hij heeft zich ook te leure gesteld gezien. Hij zal, wat de hoofdstukken van uitgaven aangaat, zijne stem nader regelen; doch, wat de middelen betreft, daaraan kan hij zijne goedkeuring niet hechten, zoo lang daaronder voorkomen de accijnsen op de brandstoffen, het gemaal en het geslagt. Hij heeft bij deze gelegenheid zijne denkbeelden over het nieuwe belastingstelsel ontvouwd en aangedrongen op het heffen van een matig regt bij den overgang van schuldbrieven van den Staat; op het invoeren van eene kleine belasting op de koffij en tabak en op de creatie van een voortdurend bedrag van muntbiljetten.

De heer *van Hall* heeft geantwoord op eenige bedenkingen, waartoe zijne eerstgehouden rede heeft aanleiding gegeven. Hij hoopt dat het Ministerie even rond en duidelijk zal spreken als gisteren de heer *van Zuylen*. Indien het even rond en stellig als dat lid verklaart, dat het geene volkssoevereiniteit, geen algemeen stemregt, maar de constitutionele Monarchie in haren ganschen omvang voorstaat, dan kunnen deze beaardslagingen eenen goeden indruk achterlaten, verbodering te weeg brengen, en dan bestaat er mogelijkheid, dat sommigen, waaronder de spreker, zoo niet dadelijk, dan toch eenmaal hun vertrouwen aan dit Ministerie zullen schenken. Mocht het die verklaring niet openlijk en rond durven allegen, dan gelooft hij, dat zij, die zich onder de gisteren ontrolde ministeriële vaan hebben geschaard, ook genoodzaakt zouden zijn, het Ministerie te wantrouwen.

De heer *Gevers van Endegeest* weidt ingelijks uit over de in het vorig jaar gedane beloften, spreekt de in zijn oog overdreven schildering van den nadeeligen toestand des Lands en van de te groote weelde in onze huishouding tegen; zal niet systematisch tegen de begroting stemmen, maar aannemen wat hem goed, verwerpen wat hem afkeurenswaardig voorkomt, en hoopt dat de begroting in haar geheel zal aangenomen worden, omdat het hem leed zou doen, en hij het ook in het belang des Lands en van een goed overleg met de Vertegenwoordiging onraadzaam zou achten, dat eenige der Ministers zouden afstreden.

De heer *van Hoëvell* heeft in eene zeer belangrijke rede vooreerst tegensproken de argumenten van de bestrijders dezer begroting of van het Ministerie; hij karakteriseert de nuances der Kamer en leidt daaruit af dat de vrienden van het Ministerie gaande weg vermeerderen. Zijne bedenkingen echter zijn tweeledig: 1^o, dat de rij der bezuinigingen zoo zijn gesloten; 2^o, de noodzakelijkheid tot amortisatie van schuld. Hij ontwikkelt zijne zienswijze daaromtrent; behandelt den verkoop van de timmijnen op Banka en de ontginning van woeste gronden; vraagt, wat het eerste betreft, nadere inlichting, en bestrijdt, wat het laatste aangaat, de redeneringen der memorie van beaardslaging door de argumenten van deskundigen; vestigt de aandacht op de Indische begroting, tot dus ver aan de controle der wetgeving onttrokken; wijst er op dat daar zeker besparingen te verkrijgen zijn enz.

De heer *Luyben* zal de begroting in haar geheel niet verwerpen, maar een enkel hoofdstuk, naar gelang van te verkrijgen inlichtingen. Hij heeft met genoegzamen geest de ruime en milde uitlegging, door de Regering aan de Grondwet gegeven met betrekking tot de vrije uitoefening der godsdienst, doch meent dat het voorbehoud, in de memorie van beaardslaging opgenomen, dat de openbare rust en orde door de daar te stellen kerkelijke organisaties niet worden verstoord, enz., minst genomen overtollig is, want dat hij niet inzicht hoe rust en orde door eene kerkelijke organisatie gestoord kan worden, terwijl tegen verstooring door de godsdienstoefening de wetten waken.

De heer *van der Linden* doet opmerken dat, in al de veelvuldig gehouden redevoeringen, het grootste punt over het hoofd is gezien, dat eigenlijk hoofdzakelijk bij de behandeling der begroting te pas komt: de beoordeeling namelijk van de algemeene strekking der politiek van het Ministerie. Allerlei oopuntten van finantiëlen aard zijn in het midden gebracht; dit alleen niet. Hij heeft voorts ontwikkeld de verschillende partijen, in de Kamer bestaande. Hij heeft die in drie afdeelingen geschetst: 1^o, de zoogenaamde ministeriële

partij; 2^o, die van het behoud, ofschoon thans dien naam van zich afwerpende, en 3^o, de zich noemende anti-revolutionaire partij. Hij heeft in het breede de twee laatste partijen bestreden. Men weet niet waar de zich noemende anti-revolutionaire partij ons brengen wil. Zij verklaart zich mede voor vooruitgang, doch het kan ook zijn om ons vooruit te brengen op den ouden weg. De partij van behoud wil ons terugbrengen op hetgeen vóór 1848 was, waarin zoo veel onbeheerd en onverbeterd is gelaten. De ministeriële partij houdt zich aan het tegenwoordige Gouvernement vast, niet omdat alle wenschen bevredigd zijn, maar omdat er nog geen Gouvernement is opgetreden sedert 1848, dat zoo veel zekerheid geeft van den wil tot organiseren en verbetering. Zoo lang men die zekerheid heeft, dient men het Gouvernement te ondersteunen.

De heer *Hugenholtz* motiveert mede de gronden zijner ondersteuning, aan dit Ministerie alsnog te verleenen; doet uitkomen, dat de tegenstanders ons zoo gaarne tot den toestand van vóór 1848, tot de vaderlijke regering, zouden willen terugbrengen, en zal met vol vertrouwen de begroting aannemen.

De heer *Dommer van Poldersveldt* wijst in zoo ver zijne vroegere verklaring, dat hij niet zal stemmen tegen het geheel der begroting, maar zich alleen voorbehoudt om die hoofdstukken af te stemmen, door hem toch met name opgenoemd, en dat, wanneer hij aan het hoofdstuk van binnenlandsche zaken zijne stem zal geven, na verbetering der amendementen, hij dit doen zal om blijk te geven dat de staatkundige rigting der Regering die is, welke, zijns inziens, in den geest der Grondwet ligt opgesloten.

De heer *van Goltstein* schetst nog eene andere partij, niet door den heer *van der Linden* opgenomen, namelijk de partij der Grondwet, dat is: die eene getrouwe en stipte naleving van deze wil. Niet het Gouvernement uitsluitend, maar ook genoemde partij kan de Grondwet stipt naleven en ten uitvoer brengen.

Morgen ten 10 ure voortzetting.

ROTTERDAM den 11 december.

Men verneemt met zekerheid, dat bij het Rotterdamsch Afschaffings-Genootschap op donderdag den 19 dezer weder eene bijzondere vergadering zal gehouden worden, in de zaal der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, en de rede zal worden gehouden door den wel eerw. zeer gel. heer *Moll*, van 's Gravenhage. De bijval, dien eene dergelijke bijeenkomst in een vorig jaar onder voorgang van den wel eerw. heer *Huydecoper* had, doet ons den wensch koesteren, dat deze tweede van die soort niet zonder zegen blijve.

— Heden morgen omstreeks tien ure is in het naburig Katendrecht brand ontstaan in het bovengedeelte van een huis, bewoond door mejufvrouw *A. D. Schmidt*, winkelierster. Vermoedelijk is die brand ontstaan door het stoken in eene belende woning, waarvan de stookplaats in den schoorsteen van het huis van mejufvrouw *Schmidt* uitloopt, terwijl in meergemeld huis in dien schoorsteen op dat oogenblik niet werd gestookt. Alleen het bovengedeelte der woning is door de vlammen vernield; de burgemeester, de heer *Speelman*, en de brandweer verdienen allen lof voor hunne activiteit. Men verneemt dat de meubelen niet tegen brandschade waren verzekerd.

— Het *Algemeen Handelsblad* zegt dat de heer *H. Tollens Cz.* te Rijswijk tot lid van het Bataviaasch Genootschap van kunsten en wetenschappen benoemd is.

— De Kerkeraad der Christelijk Afscheiden gemeente te Amsterdam meldt in het *Handelsblad*, dat het berigt in de *Nederlander*, als zou de afscheiding van haar oorspronkelijk standpunt zijn afgegaan, en van haar aangenomen sectarisch voorkomen ontdaan worden, geheel bezijden de waarheid is; ook verklaren de onder-teekenaars van dat stuk, de heeren *ds. S. van Velsen* en *A. Mulder*, geheel vreemd te zijn aan het voornemen tot oprigting eener Theologische School.

— Den 9 dezer promoveerde aan de Leydsche Hoogeschool de heer *M. A. van Roggen*, van Nijmegen, in de rechten, met theses.

Den 6 dezer is aan de Groninger Hoogeschool tot doctor in de beide rechten gepromoveerd de heer *S. T. Busmann*, van Winschoten, na het verdedigen van eenige *quaestiones juris inaugurales*.

— Als een voorbeeld van buitengewone groei-kracht is te vermelden, dat in den tuin van *G. van Driel*, te Hees, dezer dagen, bij het ompitven van den grond, eene radijs werd gevonden, welke de ongemeene zwaarte had van 2 Ned. ponden en 3 oncen. Vele andere radijsen, op diezelfde plek gevonden, hadden de zwaarte van 4 tot 15 Ned. oncen.

— Aan de Belgische Kamer der Representanten is van Regeringswege een wetsontwerp ingediend, strekkende tot intrekking en buiten koers stelling der gouden munten van 10 en 25 francs, geslagen tot een bedrag van 14,646,025 francs, nadat gelegenheid tot inwisseling tegen de nominale waarde zal zijn gegeven. Ook de vreemde gouden munten zullen in België geen wettigen koers meer hebben.

— De *Utrechtsche Courant* geeft uittreksels uit een brief van Curaçao, van 17 oktober: Een vreemd verschijnsel heeft zich daar opgedaan. In 1838 verscheen een nieuw insect, eene schildluif of kermes, die van dien tijd af groote schade aan de kokosboomen aanrigte, zonder dat eenig middel tot verdrijving slaagde. Thans begint dat insect van zelf te verdwijnen, zonder dat men de oorzaken daarvan, evenmin als vroeger van de verschijning, kent. — In Venezuela had de generaal *Monagas*, broeder van den tegenwoordigen President, de meeste kans om tot die waardigheid te worden verkozen, hetwelk rust aan het Land belooft, dewijl de militaire partij, waartoe hij behoort, het best in staat is de twee overige partijen in toom te houden. — Van St. Domingo en Haïti hoorde men weinig. Zr. Ms. brik *SPERWER* is in het begin van augustus te Port au Prince geweest. De commandant en officieren vonden bij keizer *Faustin I*, aan wiens hof veel etiquette heerscht, een zeer vriendelijk onthaal.

— In den nacht van den 15 november is op het observatorium te Cambridge, in Noord-Amerika, een derde ring van Saturnus ontdekt, en de twijfel der sterrekundigen dienaangaande dus opgeheven. De nieuw ontdekte ring ligt het digst bij de planeet en is gevolglijk de kleinste. Merkwaardig is het dat de nacht waarin de ontdekking gedaan werd zoo nevelachtig was dat het ongewapend oog slechts enkele groote sterren onderscheiden kon.

— De heer *Layard* heeft, volgens berigten in de *Literary Gazette*, op nieuw belangrijke ontdekkingen in Koyundschik gedaan. Hij vond aldaar eene kamer, geheel met platte terracotta steenen gevuld, waarop inschriften zijn gegrift, en die men als Assyrische geschiedboeken of regerings-oorkonden beschouwt. Hij heeft 25 kisten daarvan naar Engeland gezonden. In de piramide van Nimrod is slechts een standbeeld gevonden. Het is ongeveer vijf voet hoog, van gebakken kalksteen en wel bewaard; voorts een fraai verheven werk met vele opschriften. *Layard's* berigten zijn van den 17 juli uit Akra. Hij zou den winter in Babylon doorbrengen en in het voorjaar naar Engeland terugkeeren.

— Men schrijft uit Havannah den 7 november: De aanmerkelijke hoeveelheid regen welke reeds, in afwachting der gestadige regens, op dit eiland gedurende het tegenwoordige jaargetijde is gevallen, belooft het troostend vooruitzicht op een tot nog toe onbekenden rijken oogst van alle de voortbrengselen van Cuba.

— De Kaapsche dagbladen tot 16 oktober behelzen ongunstige berichten. De grenzen werden verontrust door de misnoegdheid der inlandse stammen. Men verzekerde zelfs dat van de zee af tot de Vaalrivier alles in openbaren oorlog was. De Gouverneur had noodig geacht zich in persoon naar het Kafferland te begeven. De arbeidende klassen in de Kaapstad beklagden zich zeer over toenemend gebrek aan werk, ofschoon anderen zeiden dat er werk genoeg was voor die het zoeken wilden. Ook was men het nog zeer oneens over de nieuw in te voeren staatsregeling.

Onder de groote letterkundige ondernemingen der laatste jaren, bekleedt gewis eene voorname plaats die der professoren N. C. Kist en H. J. Roijaards, en wel door de voltooiing van het *Archief voor Kerkelijke Geschiedenis*, een Werk, dat voor ieder Predikant hooge waarde heeft en voor alle beoefenaren der Kerkelijke Geschiedenis eene allerbelangrijkste lectuur oplevert. In gemoede onderschrijven wij daarom de aankondiging van dit Werk, zoo als de *Amsterdamsche Courant* die geeft in haar nummer van 16 november II.

De hoogleeraars N. C. Kist, H. J. Roijaards en Th. Adr. Clarisse vormden voor meer dan twintig jaren het plan tot de uitgave van een *Archief voor Kerkelijke Geschiedenis*, en in 1829 verscheen van dat belangrijk Werk het eerste deel. Prof. Clarisse beleefde die verschijning niet; de dood riep hem vóór dien tijd van zijne loopbaan af. Een groot verlies voor de heeren Kist en Roijaards, ten opzichte van een Werk, dat zoo veel studie, moeite en tijd eischte, maar ook een prikkel om hunne taak met dubbelen ijver af te werken. Zij deden dit en in 1849 schreven zij de voorrede voor het twintigste deel van hun Werk. De firma *Luchtmans* te Leyden, die het Archief met zorg en opoffering uitgaaf, en die haren classieken naam ook daarin handhaafde, was ter zelfder tijd hare ontbinding nabij, en van daar dat de heer J. C. van Kesteren, alhier, thans als eigenaar en uitgever van het Archief optreedt, en het tegen den zeer verminderden prijs van zes en dertig gulden (een prijs echter slechts tot januarij 1851 geldende, en dan verhoogd tot vijftig gulden) aanbiedt. Het spreekt van zelf, dat wij aangaande den rijken schat, in dit Archief te vinden, geen breedvoerig overzicht kunnen geven; trouwens het Werk is bij de Godgeleerde wereld en bij het Godsdienstig publiek ook te veel en te gunstig bekend, dan dat dit noodig zou zijn, maar wij willen iets aanstippen dat er eenig denkbeeld van kan geven.

De verhandelingen en mededeelingen, door onderscheiden geleerde schrijvers in dat Archief geplaatst, maken ongeveer een getal uit van driehonderd, terwijl de zaken en personen, daarin voorkomende, een getal geven van ruim vijfduizend. Het elfde en het twintigste deel leveren nauwkeurige registers om een en ander spoedig te vinden. De kerkelijke geschiedenis in haren ruimsten omvang is de inhoud van dit Archief, en wel onder de volgende rubrieken: *Beoefening der Kerkelijke Geschiedenis. — Algemeene Geschiedenis der Christelijke Kerk. — Geschiedenis der Christelijke Leer en Schrijvers. — Christelijke Archaeologie. — Kerkelijk Regt. — Nederlandsche Kerkgeschiedenis, berichten of mededeelingen over den tegenwoordigen toestand en lotgevallen des Christendoms en merkwaardige sterfgevallen.*

„ Een groot aantal platen en facsimilés verhoogden de belangrijkheid van dit Werk. Naar het aantal verhandelingen en mededeelingen berekent men ligt hoe vele schrijvers tot de zamenstelling van zulk een Archief medewerkten, en wij noemen daarvan ook slechts de heeren *Clarisse, Scheltema, Ackersdijck, Heringa, van Hengel, Dadt van Flensburg, des Amorie van der Hoven, van Westreenen van Tiellandt, Geel, Hamaker, Janssen, Delprat, Vinke, Ab Utrecht Dresselhuys, Stegenbeek, Swaive, Holtius, Weijers*, enz. enz. De heer J. C. van Kesteren nam van de firma *Luchtmans* een kostbaar Werk over, maar aan zijn ijver en ondernemingsgeest is zoo iets wel toevertrouwd. Zijne poging, om al aanstands, door eene zoo aanzienlijke prijsvermindering, het Archief te brengen waar het behoort, doch nog niet zijn mogt, in elke godgeleerde bibliotheek namelijk en tevens in handen van alle minnaren van kerkelijke geschiedenis, worde door eene goede uitkomst beloofd!

Van ROTTERDAM uitgeklaard *Prins Veldmaarschalk*, D. C. Rietbergen, naar de Kaap de Goede Hoop en Batavia; *Elizabeth Hardy*, W. Higgins, naar Glasgow; *Dutch Trader*, R. Jordan, n. Maidstone, en *Eagle*, E. Garwood, naar Ipswich.

HELLEVOETSLSUIS den 10 dezer. Gisteren na den middag arriveerden *Gasina Helena*, G. Albers, v. Liverpool, en *Thomas*, J. Thompson, van Sunderland; de wind Z. en stil. — Heden morgen zeilden naar zee *Java Packet*, H. van der Meyden, en *Joan*, C. T. van Assendelft de Coningh, n. Batavia; *Prinses Charlotte*, L. C. E. van der Brugh, naar Suriname (via St. George d'Elmina); *Gertrude*, T. Weeks, naar New-York; *Harmonie*, W. J. Wilkens, n. Triest, en *Courier*, L. J. Tolner, naar Nantes. En stoomden in zee *Sea Gull*, G. Nichol, naar Hull, en *Iyanhoe*, Th. Duncanson, naar Leith. En arriveerde *Earl of Auckland* (st.), W. Wintle, v. Londen; de wind O. Z. O., met mist.

HELLEVOETSLSUIS den 11 dezer. De schepen, gisteren gemeld, zijn wel in zee gekomen, behalve *Prinses Charlotte*, *Joan* en *Gertrude*, die door den mist zijn ten anker gekomen. Heden morgen niets gepasseerd; de wind Z. met mist.

ZELKLAAR te HELLEVOETSLSUIS *Willem*, C. Verwey, naar Makassar; *Johann Jacob*, L. van Geelkerken, naar Bengalen; *Sophia*, J. Johns, naar Dublin; *Dandy*, J. Edgley, naar Londen; *Julius*, J. Klockgeer, naar Liverpool; *City of Rotterdam*, J. Lee, naar Dundee; *Favorite*, H. Harrison, en *Mary Ann Purdy*, E. L. Kenney, naar Grangemouth, allen van Rotterdam. De *Olivier van Noord*, kapitein H. Poppen, van Rotterdam n. Liverpool enz., zal door de stoomboot *Kinderdijk* binnen door naar Brouwershaven gesleept worden.

BRIELLE den 10 dezer. Gisteren na posttijd zijn binnengekomen *Batavier* (st.), W. Smith, v. Londen, en *Koophandel en Zeevaart*, G. J. Timmer, van Stertin. Eene binnenkomende kof in de Bank ten anker, de naam onbekend. Heden voor posttijd, als ook te MAASSLUS, niets gepasseerd; de wind alhier W. en aldaar Z. O.

BRIELLE den 11 dezer. Gisteren na posttijd is binnengekomen *Astrea*, J. A. Oldenburger, van Nantes. Heden voor posttijd, als ook te MAASSLUS, niets gepasseerd; de wind alhier Z. O. en aldaar Z.

TEXEL den 10 dezer. De wind Z. Binnengekomen gisteren en heden niets. Vertrokken heden J. Thompson naar Sunderland.

Volgens brief van Texel van den 9 dezer, is dien nacht in de Eijerlandse Gronden vervallen en gestrand een schip, vermoedelijk eene brik, waarvan het volk nog aan boord was; de naam nog onbekend.

Kapitein W. van Duyn, van Hull voor Texel aangekomen, heeft op 53 gr. 24 min. NB. en 1 gr. 10 min. WL. gepreaid het schip *Hoop en Verwachting*, kapitein K. K. de Boer, van Dantzig naar Morlaix.

NIJUEVEDIEN den 10 dezer. Zeilklaar *Admiraal Tromp*, R. de Moes, naar Batavia; *Dorothea*, F. W. Maass, n. Brazilië; *Richard Anderson*, C. E. Coffin, naar New-York en Baltimore; *Nickerie Packet*, D. Hofker, naar Charlestown en Nickerie; de *Zeevaart*, W. J. Bakker, naar Triest; *Reinow Engelkens*, J. C. Rozendeeck, naar Messina; *Nuova Fortuna*, A. Cappiello, en *Johanna Maria*,

K. J. Masker, naar Napels; *Jeltina*, A. P. Scherpbier, naar Genua; *Caroline Louise*, H. C. Fahnoe, naar Nizza; *Johannes*, M. Rasch, naar Cadix; *Ceres*, R. Klaassens, naar Ferrol; *Amsterdam*, H. W. Wortelboer, naar Bordeaux, en *Pytho*, J. Sample, naar Londen en Fernando-Po.

VLE den 9 dezer. Binnengekomen gisteren niets; heden W. D. Kleininga, H. J. Garrels en J. J. Lodewijks van Dantzig.

ZOLTKAMP den 8 dezer. Binnengekomen 5 *New Superior*, Radwell, van Londen; 7 *Gepheleina Lucretia*, J. Dommering, en *Afina Agatha*, B. J. Mulder, van Koningsbergen; heden *Jacoba Catharina*, A. G. Nieveen, van Engeland, benevens eene kof, denklijk *Geerdina Beerta*, H. R. Giezen, van Lubbeck. — Te DELFZIJT heden *Jantje Doornbos*, H. S. Addens, van Riga.

VLISSINGEN den 10 dezer. Voor Antwerpen bestemd zijn alhier ter reede gekomen J. E. Beeckman van Villanova, Michel en Ménage van Bordeaux. Voor den wal H. H. Schepers v. Laguna n. Antwerpen. — Heden van ANTWERPEN vertrokken *Gustaaf Willem*, H. Kassens, en *Jonge Duyf*, B. Duyf, naar Hamburg.

AANGEKOMEN: Te ALEXANDRETTA 1 november *Drie Gebroeders*, H. Puncke, van Smyrna. Te SMYRNA 25 dito J. C. van der Veer van Cardiff. Te SYRA 22 dito *Zeebloem*, A. Zeilings, van Amsterdam. Te ABTEVILLE 4 K. Noorduin van Rotterdam. Te EMDEN 2 B. J. Zeebeek v. Koningsbergen. Te BREMERHAVEN 3 H. J. Smid van Memel; 5 H. T. Mulder en J. K. de Boer van Koningsbergen; 8 *Livonia*, Huntemann, v. Batavia. Te HAMBURG 7 M. Ouweland van Cete en B. H. Smit van Antwerpen. Te HARBURG 6 E. H. Drent van Hartlepool. Op de ELVE 5 L. N. Lauritzen van Amsterdam en 8 H. H. Kwint van Antwerpen. Te SAVINEMUNDE 5 *Franciscus*, H. K. Rentes, van Rotterdam. Te KOPENHAGEN 30 november J. Beck v. Amsterdam. Te ODENSEE 27 dito *Agathe*, Valom, van Bremen. Te CHRISTIANIA 24 J. C. Larsen en 25 N. Andersen van Amsterdam. Te BOLDERAA 27 H. Hoefft van Rotterdam en 29 J. G. Weering van Bergen.

VERTROKKEN: Van KONSTANTINOPEL 7 november *Groningen*, J. H. Stoelman, (van Odessa) naar het Kanaal. Van SMYRNA 25 dito *Christina*, P. H. Wessy, naar Tchesme en Samos, om de lading voor Amsterdam vol te maken. Van SAMOS 17 dito *de Jager*, O. J. Bok, naar Amsterdam. Van TRIEST 2 *Neptun*, Stehr, en van NANTES 7 *Argus*, J. Cordia, beiden n. Rotterdam. Van HAMBURG 4 B. J. Slangenbergh naar Amsterdam en 6 *Alida*, C. H. Veen, naar Ferrol. Van BREMERHAVEN 3 G. J. Poppen naar Amsterdam. Van STRALSUND 7 J. tonker naar Lynn. Van SWINEMUNDE 2 A. R. Luttikien n. Engeland en 4 R. G. Giezen naar Newcastle. Van DANTZIG 30 november H. Preckel, H. O. Taapken en H. F. Bieze naar Amsterdam; 1 dezer R. J. van Driesten naar Morlaix en 2 H. G. Giezen naar Amsterdam. Van PILLAU 30 november J. H. de Vries n. Bremen; J. B. de Jonge n. Hamburg en J. H. Top naar Kiel; 6 dezer J. J. Kroon naar Altona. Van BOLDERAA 30 november *Johannes*, Steffens, naar Amsterdam. Van CHRISTIANIA 20 J. G. Oostrā naar Bremen, en van ODENSEE 28 R. Rasmussen naar Holland.

Het schip *Pigeon*, kapitein G. Douwes, van Marseille n. Antwerpen, is den 20 november ter reede van Algeiras binnengekomen, doch heeft den 1 dezer de reis voortgezet. De wind dien dag O. zijnde, zijn bij de honderd schepen de Straat van Gibraltar doorgezeild.

KROONSTAD den 26 november. Den 24 dezer was de ingang dezer haven door het ijs gestremd, zoodat de *Elisabeth Johanna*, kapitein S. L. Ekens, van Rotterdam komende, slechts met behulp eener stoomboot en manschap in de haven kon gebragt worden.

TONNINGEN den 2 dezer. De Hamburg ever *Maria*, kapitein H. Schmidt, met raapzaad van Catingzijl naar Amsterdam, heeft bij Sint Pieter gestooten en is lek, met gebroken roer, schade aan zeilen enz. met behulp alhier binnengebragt.

ELSENEUR gepasseerd 30 november *Luna*, H. J. Roskamp, met rogge van Riga naar de Maas; *Jan Hero*, H. H. Naaije, met tarwe van Stertin naar Engeland, en *Jonge Hendrik*, T. J. Wever, van Heiligenhaven naar Leith. Den 2 dezer *Vrouw Jantina*, L. H. Mulder, met rogge van Koningsbergen n. Bremen, en *Pieter*, J. H. de Weerd, met zink van Stertin naar Londen. Den 4den *Jenny*, Saegert, met ijzer van Rotterdam n. Stertin, en *Jonge Lieffert*, A. O. Hazewinkel, van Rostock naar Leith. — NYBORG gepasseerd 30 november *Anje*, K. J. Klase, van Nakskov naar Amsterdam. — TONNINGEN gepasseerd 1 dezer *Gesina*, Pronk, van Stertin naar Rotterdam.

Uittreksel uit de Lloydlijst van den 9 december:

Te LONDEN aangekomen 9 dezer *Fortuin van Dokkum*, Brouwer, van Groningen. Te DUNDEE 6 *Friends*, Smith, te BELFAST dien dag *Hinderina*, Buiten, en te DUBLIN 7 *Jane*, Williams, alle drie van Rotterdam. Te LIVERPOOL in lading dien dag *Alida*, Mulder, n. Rotterdam. Van DEAL vertrokken 8 *Jenny Lind*, Lloyd, (van Londen) naar Batavia en Soerabaja. Van HARTLEPOOL vertrokken 5 *Piet Hein*, Harms, naar Messina. Van NEWCASTLE 6 *Echo*, Bondar, naar Amsterdam, en *Twee Gebroeders*, van der Veer, naar Harlingen. Van GRANGEMOUTH 3 *Rotterdam*, Teller, naar Rotterdam. Van BELFAST 5 *Zorgvliet*, de Jonge, naar Cardiff. Ter reede van PORTLAND 6 *Ouse*, Banks, v. Newhaven n. Rotterdam. Te HARTLEPOOL 4 *Harmina Annegina*, Schippers, van Heiligenhaven, en te LEITH dien dag *Amstel*, Ouweland, v. Rouaan.

Het schip *Johann Julius*, kapitein H. A. Harsens, van Batavia naar Altona, was den 6 dezer op de hoogte van Torbay.

Het barkschip *Buerhave*, kapitein H. U. Visser, 97 dagen reis hebbende van Batavia naar Rotterdam, was den 7 dezer op de hoogte van Portsmouth; alles wel aan boord.

Het schip *Libra*, kapitein H. G. Greven, van Cardiff naar Amsterdam, met schade te Portsmouth binnen, is aldaar afgekeurd.

Het schip *Fleyo*, kapitein S. van der Mey, van Batavia n. Amsterdam, was den 7 dezer op de hoogte van Penzance, hebbende den 1 dezer schade bekomen door aanzeiling met eene Zweedsche brik, die onmiddellijk verdwenen is.

Het schip *Superb*, kapitein T. Koch, van Amsterdam naar Genua, te Cowes binnen, heeft den 7 dezer de reis voortgezet.

Het schip *Ios*, kapitein A. Store, van Amsterdam naar Akyab, ter reede van Deal binnen, heeft den 8 dezer de reis voortgezet.

GESEIND, den 9 november, op 6 gr. NB. en 24 gr. WL., *Watergeus*, W. H. Kramer, van Rotterdam naar Batavia.

On lit dans la Gazette des Hôpitaux: „ Au nombre des substances pectorales et alimentaires, recommandées dans les affections de poitrine et d'estomac, nous devons placer au premier rang les préparations de DELANGRENIER, dont Mr. VANSANTENKOLFF, Pharmacien à Rotterdam, est depuis longtems dépositaire; leurs bons effets ont été constatés par les plus grands médecins, au nombre desquels nous citons MM. Andral, Fouquier, Larrey, Marjolin, Moreau, Pasquier, etc. Divers rapports, faits à l'Académie de Médecine et à la Faculté de Paris, ont aussi approuvé ces préparations. Employées comme pectorales et antiphlogistiques, nous pouvons assurer que les préparations de Nafé, soit en pâte, soit en Sirop, produiront toujours de bons effets dans les inflammations des organes intérieurs, et particulièrement dans les irritations de poitrine, les catarrhes, la coqueluche et les inflammations des voies respiratoires. Comme aliment de facile digestion, le RACAHOUT conviendra dans les convalescences difficiles, dans les faiblesses d'estomac, et en général il sera toujours bien employé lorsqu'il s'agira de donner du ton aux organes digestifs. Les propriétés nutritives et stomachiques de cet aliment le font recommander aux Dames Nourrices et pour l'alimentation des jeunes enfans, dont il développe les forces, et les préserve du Rachitisme et d'autres maladies, communes au jeune âge. ”

C A R G A - L I J S T.

BATAVIER, VV. SMITH, van Londen.
100 b. Rijst, A. T. Sölling en Co.; 216 b. dito, *Sturenberg Cankrien* en Co.; 8 b. Sallioer, W. A. Puchs en Co.; 11 k. Gom, J. Hastighuis; 4 k. Olie, J. van der Hoop en Co.; 60 bl. Koper en 1 k. Metaal, *Boutmy* en Co.; 6 v. Koopm., L. Muijer en Co.; 50 b. Katoen, H. Braukman; 50 b. dito, P. A. van Es; 281 platen en 59 stukken IJzer en 27 bondels Pijpen, Ned. Stoomboot-Maatschappij, en 55 bondels IJzer, Order.

OCEAN, J. C. Haas, van Londen.
9 b. Gutta Percha, F. Carp; 1 Suikermolen-As, 1 k. Bouten en 1 k. Koopm., W. P. Knaepen; 2 b. Schapenwol, C. Hemmann en Co.; 10 p. Leder, 1 k. Naalden en 1 k. Koopm., S. A. le Vaino en Co.; 10 v. en 3 p. Specie, M. Ezechiels en Zonen; 56 kistjes dito, *Grohé en Sauder*; 29 p. Koopm., Diversen; 6 pl. en 457 st. Koper, 1 k. Koperen Platen, 1 v. Koperwerk, 1 b. en 1 k. Koopm., Order.

EARL OF AUCKLAND, VV. WINKLE, van Londen.
22 b. Schapenvellen, *Boutmy* en Co.; 16 Olifantstanden, S. A. le Vaino en Co.; 5 v. Aardewerk en 1 Papieren Pak, W. P. Knaepen; 2 k. Koperen Bladen, 1 k. Metalen Bladen, 5 Koperen Bouten, 5 dito Bodems en 2 collis Gaz-Toebehoren, *Collings en Maingy*; 2 halen

Garen, C. Hemmann en Co.; 1 mand Boeken, H. A. Kramers; 1 pak Boeken, Wed. Krap en van Duym; 11 b. Vellen, 12 v. Koopm., 1 p. Zijde, 2 p. Boeken en 1 korf Steenwerk, Order.

BALMORAL, J. GREY, van Glasgow.
854 IJzeren Pijpen en 66 IJzeren Platen, E. S. de Jonge.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN.

Te Rotterdam:

BELFAST, het Nederlandsch Kofschip *Frouwina*, kapitein J. G. Bakker. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.
DUNDEE, het Engelsch Schoenerschip *Tay*, kapitein David Brown. Adres ten kantore van *George Livingstone* en van J. A. Houwens.
LIVERPOOL, het Russisch Brikship *Christoph Friedrich*, kapitein J. C. Ehlers. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.
LIVORNO, het Nederlandsch Schoener-Kofschip *Egberdina Anna*, kapitein J. A. Schuring. Adres bij *Kuyper, v. Dam en Smeer*.
LONDONDERRY, het Nederlandsch Kofschip *Jezelina*, kapitein A. W. de Jonge. Adres ten kantore van *Kuyper, v. Dam en Smeer*.
NAPELS, het Nederlandsch Kofschip *Marie Jeannette*, kapit. R. H. Barelids. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.
NEWRVY, het Nederl. Kofschip *Magritha Hillechina*, kapit. R. S. Oostrā. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.
TRIEST, het Nederl. Kofschip *Ludolph Theodorus*, kapitein T. S. Oldendorp. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.
TRIEST, het snelzeilend Nederlandsch nieuw gezinkt Galjoentschip *Anna Augusta*, kapitein A. J. Kuiper. Adres ten kantore van *Kuyper, van Dam en Smeer*.
VALPARAISO, PANAMA en SAN FRANCISCO, het nieuw gebouwd en gekoperd Nederlandsch Barkschip *Everdina Elisabeth*, kapitein C. J. Tonjes; hebbende uitmuntende inrigtingen voor Passagiers. Adres ten kantore van den Heer Ed. Serruys, en *Kuyper, van Dam en Smeer*.

Te Vlaardingen:

GIBRALTAR en MESSINA, het Nederlandsch Hoekerschip *Thetis*, kapitein W. de Zeeuw Baggus, om spoedig te vertrekken. Adres ten kantore van de Heeren Betz en Co., te Vlaardingen, en *Kuyper, van Dam en Smeer*, te Rotterdam.
LISSABON en GIBRALTAR, het Nederl. Hoekerschip *Verwisseling*, kapit. L. den Breems H. Adres bij *Kuyper, van Dam en Smeer*.

BEURS- EN MARKTBERIGTEN.

MADRID den 4 December. Spanje 3 per cents 5½ a 7½; dito 4 per cents 12½ a 15; dito 5 per cents 12½ a 15½; Rentel. Schuld 5½ a 7; Coupons 7 a 7½.

PARIS den 9 December. Frankrijk 3 per cents 56. 60 a contant en 56. 70 tegen ultimo; dito 5 per cents 94. 20 a contant en 94. 30 tegen ultimo; de Actien van de Bank 2320; Spanje 3 per cents Binnenl. 34 a contant; Holland, 2½ per cents, 58½. — A contant sloten de 3 per cents Fransche fondsen 15 centimes lager en de 5 per cents 10 centimes hooger dan sat'rdag.

Den 10den. Frankrijk 3 per cents 56. 90 a contant en 56. 85 tegen ultimo; de 5 per cents 94. 60 a contant en tegen ultimo.

LONDEN den 9 December. De 3 per cents Geconsolideerden 97½ a 100 a contant en 98½ a 100 voor rekening; de Gereduceerden 96½ a 100; de Actien van de Bank 213; Rusland, 4½ per cents, 90½ a 100; Spanje, 5 per cents, 17½ a contant; dito, 5 per cents, 59½ voor rekening; Portugal, 4 per cents, 54½ a contant; Mexico 32½ a 100 voor rekening; Peru 80 a contant; Holland, 2½ per cents, 57½ a 100 a contant, en dito, 4 per cents, Certificat., 88½ a contant.

ANTWERPEN den 10 December. België 2½ per cents 49½. Spanje 5 per cents 12½ geld; dito Binnenl. 3 per cents 55½.

AMSTERDAM den 11 December. Nederl. Verkel. Schuld, 2½ pc., 55½ a 55½, gebl. 55½; idem, 3 pc., 65½ a 65½, gebl. 65½; idem, 4 pc., 86 a 86½, gebl. 86; O. I. Leening 1844, 4 pc., 85. België, bij Rothschild, 2½ pc., 46½. Frankrijk, Cert., 3 pc., 55½ a 55½, gebl. 55½. Rusland, bij Hope en Co., 5 pc., 104½ a 104½; idem 1828-1829, 5 pc., 104 a 104½; Negotiatie 1840, 4 pc., 85½; idem bij Stieglitz en Co., 4 pc., 85½; id. Nieuwe, 4 pc., 85½; Nieuwe Eng. 4½ pc., 92½. Spanje, bij Ardoin, 1835, 5 pc., 12½ a 12½; idem £ 510, 5 pc., 12½ a 12½, gebl. 12½; id. Coupons 8; Binnenl., 3 pc., 55½ a 55½, gebl. 55½. Portugal, te Londen, 5 pc., 54½ a 54½, gebl. 54½; idem, 4 pc., 34½ a 54½, gebl. 54½. Oostenrijk, Metaaliek, 5 pc., 69 a 69½, gebl. 69; id., 2½ pc., 36½ a 37, gebl. 36½; id. Nieuwe 1849, 5 pc., 75 a 75½, gebl. 75. Grieken, te Londen, 5 pc., 2½ a 3½. Brazilië, te Londen, 5 pc., 88½ a 89. Peru, te Londen, 4½ pc., 77½. Mexico, te Londen, 5 pc., 30½ a 30½.

ROTTERDAM den 11 December. Nederlanden Verkel. Schuld, 2½ pc., 55½ l. k., 55½ l. k.; idem idem, 3 pc., 65½; idem idem, 4 pc., 85½. België, bij Rothschild, 2½ pc., 46½. Spanje, Binnenlands, a f 6000, 3 pc., 53½; Coupons Ardoin 8½. Rusland, Certificaten, Londen £ 100, 4½ pc., 92½. Oostenrijk, N. Metaaliek, 5 pc., 75½.

ROTTERDAM den 10 December. Londen 2 maanden f 11. 70, kort f 11. 75.

AMSTERDAM den 11 December. TARWE en ROGGE tot vorige prijzen aan Cons. verk.; als van Tarwe: 127, 129 @ Rijn f 240, f 240; 151 @ bonte Poolse f 295. Van ROGGE: 125 @ Pruisische f 172; 129 @ N. dito f 185; 125 @ Rost. f 176. — GERST in één doen: 115 @ Deensche f 144. — HAVER en BOEKWEIT zonder handel. — KOOLZAAD Holst. £ 55: op 9 vaten Olie te leveren: in Dec. eerstk. £ 58½; in Sept. eerstk. £ 58½. — LIJNZAAD één doen: 108, 109 @ Riga f 260; 109, 110 @ Archangel f 285; in Veiling: 100, 101 @ Riga f 7½, f 7½. — RAAPOLIE: op 6 w. f 36½; Vlieg. f 35½; 1 Dec. eerstk. f 35; 1 Mei eerstk. f 35½; 1 Sept., 1 Oct. en 1 Nov. eerstk. f 35. — LIJNOLIE: op 6 w. f 35; Vlieg. f 34. — HENNEPOLIE: op 6 w. f 37½. — RAAPKOEKEN, per 1040 st., f 60 a 65. — LIJNKOEKEN, per 104 st., f 7½ a 11½.

SCHEDAM den 11 December. Jenever, het Nederl. Vat, zonder fust, f 13. 75; Amst. proef, idem idem, f 15. Zonder de belasting.

OPENBARE VERKOOPINGEN

VAN HUIZEN, ENZ.,

in het Notarishuis te Rotterdam,

WOENSDAG DEN 11 DECEMBER.

N.º 1. Het Huis (ingerigt tot Vleeschhouwerij), *Bovenhuis*, *Open Plaats* en *Pomp*, *Stalling*, *Hoozolder* en *Erve*, aan de oostzijde van de Lange Frankestraat, K/10, n.º 407/514. In trekgeld f 3600, daarboven f 400, opgehouden.

N.º 2. Het *Buitenverblijf*, met *Woonhuis* enz. en *Erve*, aan de Kruiskade, oosthoek Vvaschbleeklaan, S/15, n.º 221/54. In trekgeld f 3600, zijnde vóór den afslag verkocht.

N.º 1. Het Huis, *Pakhuis* en *Erve*, aan de oostzijde van de Leuvehaven, over de Leuvebrug, A/1, n.º 238/256. In trekgeld f 9750, daarboven f 5200, verkocht.

N.º 2. Het *Winkelhuis* (ingerigt tot Koffijhuis), *Bovenhuis* en *Erve*, als voren wijk A/1, n.º 237/255. In trekgeld f 9150, daarboven f 2000, verkocht.

N.º 5. Het *Winkelhuis*, *Bovenhuis* en *Erve*, aan de zuidzijde van de Melkmarkt, H/8, n.º 37/40. In trekgeld f 6425, daarboven f 1600, verkocht.

N.º 4. Het *Winkelhuis*, *Achterhuis*, *Bovenwoning* en *Erve*, aan de oostzijde van de Botersloot of Kwakernaat, I/9, n.º 25/33. In trekgeld f 3200, daarboven f 140, verkocht.

N.º 5. Het Huis, *Bovenhuis* en *Erve*, aan de oostzijde van de Halstraat, I/9, n.º 308/400. In trekgeld f 2800, daarboven f 150, verkocht.

* De Directie over de LOTERIJ van WELDADIGHEID, ten behoeve der Vereeniging tot bevordering van Ambachten onder de Israëlieten te 's Gravenhage, onder bescherming van Z. M. den KONING, maakt bekend dat de Voorwerpen, ingezonden tot Prijzen voor deze Loterij, welke zich aangemeld heeft gezien door een prachtig geschenk van H. M. de KONINGIN, d'gelijks, behalve des Satordags, zullen te bezichtigen zijn in het gebouw der *Stads Teeken-Academie* op de Prinsessegracht alhier, van Woensdag 11 tot en met Zondag 22 December eerstk., van 12 tot 4 ure, tegen betaling van 25 Cents. Verder maakt de Directie nog bekend, dat, behalve bij haar en bij de Heeren Boekverkoopers vroeger vermeld, alsdan aan gemeld Locaal ook Losen, tegen den prijs van f 1, te bekomen zullen

zijn; dat de verloting in het openbaar aldaar zal plaats hebben ten overstaan van den Notaris S. F. de Pinto, op Dingsdag 24 December eerstk., des voormiddags ten 10 ure; dat de uitslag daarvan zoo spoedig mogelijk in het Dagblad van 's Gravenhage zal bekend gemaakt en de belanghebbenden uitgenoodigd worden de hun ten deele gevallen Voorwerpen, vóór of uiterlijk op Dingsdag 31 December eerstk., ter zelfder plaatse, tegen vertoon van hunne Aandeelen, te doen afbalen, daar met dien dag het gebruik van het Locaal ophoudt. (Zij die geen Prijs trekken zullen als Premie een net gedrukt Plakkaatmanak voor het jaar 1851 erlangen.)

Namens de Directie voornoemd.
J. VAN J. FERARES, President.
J. E. ANDRIES, Penningmeester.
A. B. WOLFF.

**** TWEEDE LEESVERGADERING** van de Rotterdamse Afdeeling der **Hollandische Maatschappij van Franse Kunsten en Wetenschappen**, op Dingsdag den 17 December 1850, des avonds ten 7 ure, in het Lokaal in de Bierstraat.

Redenaar **Dr. C. A. J. A. OUDEMANS.**
 Namens het Bestuur,
H. J. BURGER, Secretaris.

Voor de bewijzen van deelneming, ons betoond bij gelegenheid van ons Huwelijk, betuigen wij, ook namens onze wederzijdsche Betrekkings, onzen hartelijken dank.

C. L. H. VAN DER VIJVER.
G. F. VAN DER VIJVER,
 VAN DER VIJVER.

Voor de menigvuldige bewijzen van deelneming, betoond bij het overlijden van den Heer **N. A. J. VELTMAN**, betuigen de Familien **VELTMAN, DOOREMANS** en **VOORHOEVE** haren opregten dank.

De Familie van wijlen Mejufvrouw **MARIA PETRONELLA VAN CHARANTE** betuigt haren dank voor de vele blijken van deelneming, welke zij bij Haar Eds. overlijden mogt ondervinden.

Getrouwd
Dr. A. MEES, R. Az.,
 en
A. M. SCHNEITHER.
 Rotterdam den 11 December 1850.

Heden beviel voorspoedig van een **ZOON J. L. BLOKHUYZEN**, geliefde Echtgenoot van
S. A. CHABOT.
 Rotterdam den 10 December 1850.
 Eenige kennisgeving.

Tot innige droefheid van mij, mijne Kinderen, Behuuden Kleinkinderen overleed, na eene langdurige ongesteldheid, gisteren morgen geheel onverwacht, mijne geliefde Echtgenoot, **ANNA JOHANNA TENGBERGEN**. Zij bereikte den ouderdom van bijkans 75 jaren, van welke ik ruim 53 met haar in een hoogst gelukkig Huwelijk heb mogen doorbrengen.
ADR. VAN DEINSE,
 Emer. Predikant.
 IJsselmonde den 9 December 1850.

Heden overleed te **Amsterdam**, in den ouderdom van 29 jaren, mijn geliefde Zoon, **ANTHONY HENDRIK VAN DER SCHAFT**.
W. NEURENBERG,
 Wed. J. VAN DER SCHAFT.
 Rotterdam den 9 December 1850.

Ons geliefd **TWEELING-DOCHTERTJE** overleed heden.
JOH. S. AD. N. HOUWENS.
JAC. A. HOUWENS,
 KNEGTMAANS.
 Rotterdam den 10 December 1850.

Heden werd de jongste onzer Lievelingen, **ELISABETH**, ruim vier maanden oud, ons door den dood ontruk.
K. KEULEMANS,
D. M. G. KEULEMANS,
 VAN DE STADT.
 Rotterdam den 10 December 1850.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE SCHOUWBURG,
 onder directie van den Heer **A. PETERS.**
 Op Saturdag den 14 December 1850 (tot Sluiting van het Tooneel tot na het Kersfeest): **DE DOOD VAN KAREL, KROONPRINS VAN SPANJE**, Treurspel in vijf bedrijven, door **Mr. Samuel Iperusz. Wiselius**, versierd met nieuwe Costumes (in een geruimen tijd niet vertoond). Gevolgd door: **DE DOCHTER VAN DOMINIQUE**, Blijspel met Zang in één bedrijf, naar het Fransch, vrij vertaald door **A. van der Hoop Jr.**; waarin **Mw. S. Sablatrolles** vier verschillende Karakters zal vervullen.
 Aanvang ten 6 ure.

**** STOOMBOOTVAART OP SCHOTLAND,**
 voor Passagiers en Goederen.
 Naar **LEITH**, het Stoom-Schroefschip **BORDER QUEEN**, Kapit. **Geo. Thomson**; vertrekt Saturdag den 14 December, des morgens. Adres ten Kantore van **GEORGE LEVINGSTON** en van **J. A. HOUWENS**.

**** 212^{de} Staats-Loterij.**
 Getrokken bij **H. ABENBROEK**, Debitant te Brielle, onder de Handteekening van **W. H. C. BOLLEURS**, te Rotterdam, op

N.º 4445	een Prijs van f 1000.
" 4474	" " " " - 1000.
" 5898	" " " " - 1000, Half Lot.
" 8905	" " " " - 1000.
" 17630	" " " " - 1000.
" 17709	" " " " - 1000.
" 17860	" " " " - 1000.
" 17965	" " " " - 1000.

**** Bij KORSTIAAN DE BRUYN**, aan den Watermolen aan de Rotte, bij de Boezembrug, zijn te bevragen **200 a 300 Lasten** extra beste **TUINAARDE**, a f 1. 50 per Last, vrij aan de Rotte aldaar, of a f 5. 50 per Praam, vrij te leveren in de nabijheid dezer Stad.

**** Papier d'Albespeyres,**
 chez l'inventeur, **Faubourg St. Denis, 84, à Paris, et chez MM. les Pharmaciens dépositaires de France et de l'Étranger. Depuis plus de 30 ans ce papier est toujours recommandé comme le meilleur épispastique pour l'entretien facile, régulier et inodore des**
VÉSICATOIRES.
 Pour éviter les contrefaçons nuisibles et dangereuses, les personnes dont les Vésicatoires font mal, sont priées de s'adresser directement à **Mr. ALBESPEYRES.**



Door het gebruik der
PILLEN VAN HOLLOWAY

wordt elk Gestel, hoe verzwakt het ook moge zijn, als het ware geheel vernieuwd.
 De verbazende hoeveelheid dezer voortreffelijke Pillen, welke in alle gedeelten der beschaaftde wereld verkocht worden, is het beste bewijs van hare deugdelijkheid. In geval van verzwakte Gestellen zuiveren zij het Bloed, versterken het Ligchaam en herstellen de gezondheid. Personen, welke lijden aan Neerslagtheid, ongesteldheid der Zenuwen, slechte Spijvertering, bedorven Maag, Gal, Leverziekte, aandrang van het Bloed naar het Hoofd, of zelfs Vallende Ziekte, vinden in dit voortreffelijk Geneesmiddel een zeker en duurzaam herstel. Zijn op franco aanvraag a contant te bekomen bij den Heer **W. C. VAN BORT**, Depôthouder te 's Gravenhage, aan het Hoofd-Depôt bij den Heer **J. STRAATHAN**, te 's Hertogenbosch; als mede te **Londen, Strand, 244, Holloway's Etablissement.** — Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen schans de volgende:
DOOSJES PILLEN van f 0. 90, f 2. 10, f 3. 30, f 7. 75, f 15. 50, f 23. 50.
POTJES ZALF 0. 90. - 2. 10. - 3. 30. - 8. 15. - 15. 90. - 23. 90.

**** M^r MALLAN,**

Chirurgijn-Dentiste, is nog HEDEN den 12 dezer te consulteren of te ontbieden in het Hôtel **St. Lucas**, over het **inzetten** van **SILICIOUS KUNSTSTANDEN** door **Zelfattractie**, die aan alle vereischten voldoen, en over het **Plombieren** met zijn alom bekend **Mineraal Succedaneum**; zet alle **Losse Tand**en weder Vast en verrigt verder alles wat tot het Vak behoort. Hij houdt zich ook onledig met het aannemen van Abonnementen voor de **Regeling der Kindertandjes.**

**** Men vraagt, te Rotterdam, eene JEUVEUW**, van de Hervormde Geloofsbelijdenis, de vereischte Kundigheden bezittende om aan drie jonge Kinderen dagelijks, van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 ure, **ONDERWIJS** te geven in de **Hollandische en Franse Taal**, als mede in de **Vrouwelijke Handwerken**. Adres, met eigenhandige en franco Brieven onder de letter A, bij den Boekhandelaar **H. A. KRAMERS**, te Rotterdam.

**** Men vraagt eene Bekwame WERKSTER**
 in een **Dames-Mutsenwinkel.**
 Adres Noordblaak, wijk 4, n.º 131.

**** Men verlangt TER OVERNEMING een KRUIDENIERSWINKELTJE**, liefst in eene der Lanen binnen deze Stad of wel een **Huisje**, daarvoor geschikt. Adres, Brieven franco letter A, bij den Boekhandelaar **K. LOOS**, alhier.

**** NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.**

De DIRECTIE brengt bij deze ter kennis van de belanghebbenden, dat zij voornemens is, onder nadere approbatie van het Departement van Kolonien, bij **Inschrijving in één Perceel**, in het openbaar aan te besteden: De **Levering** van
29,290 Ned. & IJZEREN SPIJKERS,
55 " VERTINDE " "
65 " ZINKEN " "

De **Voorwaarden**, waarop de levering moet geschieden, liggen ter inzage van de belanghebbenden ten Kantoren van de Directie te **Amsterdam** en van de Agenten der Maatschappij te **Rotterdam**, alwaar tevens **Model-taachrijfings-Bijetten** vertoond zijn, welke, behoorlijk gezegeld en gesloten, vóór of op den 27 dezer, des middags ten 12 ure, **vrachtvrij** moeten worden ingeleverd aan het Locaal der Maatschappij te **Amsterdam**; zullende na dien tijd geene Bijetten meer worden aangenomen en onmiddellijk tot de voorloopige toewijzing worden overgegaan.
Amsterdam den 10 December 1850.
VAN DER OUDERMEULEN, President.
TOLLENAAR, Secretaris.

**** PUBLIEKE VEILING,**

op Maandag **16** December 1850, des voormiddags ten 10½ ure, in het Logement **de Zon**, aan den Steiger te Rotterdam, van circa

110 LAST CUBANCA TARWE, OP 160/2 c,
2½ " FIJNE WITTE MAIS,
1 " LINZEN,

direct aangebragt per het Schip **Harmonie**, Kapitein **S. Bouma**, van Beyruth, liggende in Schip of Ligers, in Entrepôt. Nadere informatie bij **GEBR. VAN STOLK.**

**** G. Duuring Jr., J. Wiskamp, A. C. Dalen, A. van Binsbergen, J. Koff, J. F. Sauerbier, Leonard L. Jacobson, J. Sinderam, L. J. Plemp van Duiveland, C. Suermondt Jr., J. Boon, P. J. Cantzlaar, C. M. Overgaauw, J. P. de la Porte, P. Overgaauw C. Mz., P. Havelaar en H. Cantzlaar,** Makelaars te Rotterdam, zullen op Woensdag den 18 December 1850, des middags ten TWAALF ure, in het Huis der Notarissen, aan de Gelderschekade, veilen:

116 Kisten Gedroogde ABRIKOZEN,
24 Balen ANISZAAD,
10 " ALISARI en
10 Zakken GALNOTEN,
 alhier direct aangevoerd van Syrië, per het Schip **Harmonie**, Kapitein **S. Bouma**.
 Nadere onderrigting bij bovengemelde Makelaars.

**** Tot ultimo December zal worden afgeleverd: Voor f 36, — in plaats van f 95. 60,**

ARCHIEF VOOR KERKELIJKE GESCHIEDENIS

INZONDERHEID VAN NEDERLAND,
 uitgegeven door **Prof. N. C. KIST** en **H. J. ROJAARDS,**
 onder medewerking van vele geachte **Vaderlandsche Schrijvers.** Twintig Deelen compleet in groot 8º, met **PLATEN, PORTRETTEEN, FACSIMILES** en **KAARTEN.**

Door aankoop uit het Fonds der Firma **LUCHTMANS** Eigenaar geworden van dit voor de beoefening der Godgeleerdheid en Kerkgeschiedenis hooggeschatte Werk, heb ik gemeend, gedurende dit Jaar, den zierlijken Prijs van **f 95, 60** te moeten brengen op **f 36**, waarvoor het tot dien tijd bij den Eigenaar bij alle Boekhandelaren in het Rijk te ontbieden is. Men leze, omtrent dit belangrijke Werk, de gunstige beoordeeling in de meeste Dagbladen.

Op **primo Januarij 1851** wordt de Prijs **ONHERROEPELIJK** gesteld op **Vijftig Gulden**. Nog slechts een klein getal Exemplaren is compleet voorhanden, terwijl de weinige afzonderlijke Deelen nog overig zijn, alleen tot den primitieven Prijs worden afgeleverd.
Amsterdam, December 1850.
J. C. VAN KESTEREN.

**** PUBLIEKE VEILING,**

op Maandag den 16 December 1850, des voormiddags ten half elf ure, in het Logement **de Zon**, aan den Steiger te Rotterdam, van:

Circa 33 Lasten WITTE ERWTEN,
 meerder en minder door Zeewater beschadigd aangebragt van Odensee, met het Schip **Ornen**, Kapitein **H. Nielsen**, liggende in Ligers. Nadere onderrigting bij **SCHADEE & Co., JOH. S. DE KUYPER & ZOON** en **MENSING & DE KUYPER.**

**** OPENBARE VRIJWILLIGE VERKOOPING.**

FRANS DIJKMAN, Notaris, **Verderende te Rotterdam**, als last hebbende van zijnen Principaal, is voornemens om op Vrijdag den 20 December 1850, des namiddags ten 4 ure, in het Locaal voor Publieke Verkoopingen, aan de Gelderschekade aldaar, in het openbaar te veilen en te verkoopen:

N.º 1. Een extra hecht, sterk en allervoordeeligst gesitueerd **WINKELHUIS** en **ERVE**, zijnde ingerigt tot den **Handel in Verwwaren**, die daarin gedurende bijna eene Eeuw met het beste succes is uitgeoefend en alsnog wordt voortgezet, doch, uit hoofde van Sterfgeval, zal worden gequiteerd; bevattende het Pand, tot de uitoefening der Affaire, een ruim **VOORHUIS** met **KANTOOR**, dito **KELDER, ZOLDERS** en **VLIERING**, en voorts diverse zoo groote als kleinere goede en nette **WOONVERTREKKEN**, grooten **DROOGZOLDER, KEUKEN, KELDER** en verdere Gemakken, tot een wel ingerigt Woonhuis vereischte wordende, staande en gelegen op een der beste Standen, aan de oostzijde van de Hoofdsteeg, binnen de stad Rotterdam, wijk L/11, n.º 122/128, Kadaster sectie N, n.º 615, groot 1 Roede 19 Ellen. In de Grondbelasting over het jaar 1850 aangeslagen tot f 100. 53.

N.º 2. Een **TUIN, LOODS** en **ERVE**, met de **BEPOTING** en **BEPLANTING**, gelegen en staande in de Vriendenlaan, welke is strekkende van de Rotte tot aan den Hofdijk, binnen de gemeente Rotterdam, wijk Q/14, n.º 114/149, Kadaster sectie C, n.º 812-816, groot 2 Roeden 48 Ellen. Als voren in de Grondlasten aangeslagen tot f 5. 19.

De voorschreven **Onroerende Goederen** zullen, na daarvan gehoudene separate veiling, eerst afzonderlijk en vervolgens gecombineerd worden afgeslagen, en zullen door de Koopers moeten worden aanvaard op 1 Januarij 1851.
 De Kooper van het Perceel N.º 1, of ook die van beide Percelen in massa, zal, des verkiezende, de helft der uit te loven Kooppenningen op het bij hem gekochte kunnen gevestigd laten, tegen Interestbetaling a f 4. 50 per Cento en Aflossing van 1/10 Gedeelte jaarlijks.

De Kooper van het Pand N.º 1 vermeld zal moeten **overnemen** al de daarin voorhanden zijnde **Verwwaren, Oliën, Vernissen** en andere **Artikelen**, tot voorschreven Handel behoorende, benevens de **Geveedschappen** daartoe gebruikt wordende, en zulks volgens taxatie van deskundigen, om **Gereed Geld**.

De te veilen Onroerende Goederen zullen twee dagen vóór en op den dag der veiling kunnen worden bezigtigd, mits voorzien zijnde van een Permissiebiljet, geteekend door voornoemden Notaris **DIJKMAN**, ten wiens Kantore in de Wijnstraat, wijk 2, n.º 131, inmid-dels alle nadere informatie zijn te bekomen.

VERKOOPING VAN BOEKEN,

door en ten Huize van den Boekverkooper **J. F. K. SCHWAEBE**, in den Opper, te Rotterdam. HEDEN en VOLGENDE AVONDEN.

**** Door S. E. VAN NOOTEN**, te Schoonhoven, is op heden uitgegeven en verzonden een hoogst belangrijk Werk voor **Lees-Gezelschappen**.

HERMINE,
 DOOR
ELISE.

Met een Voorwoord van **Dr. G. D. J. SCHOTEL** 2 Deelen, 760 Bladzijden met gegrav. Vignetten. Prijs **f 7. 50.**

NB. Van de Voorrede van **Dr. SCHOTEL** zijn afzonderlijke Afdrukken gratis verkrijgbaar bij alle voornamste Boekhandelaren; waaruit men den aard de waarde van dit Werk genoegzaam kan leeren kennen.